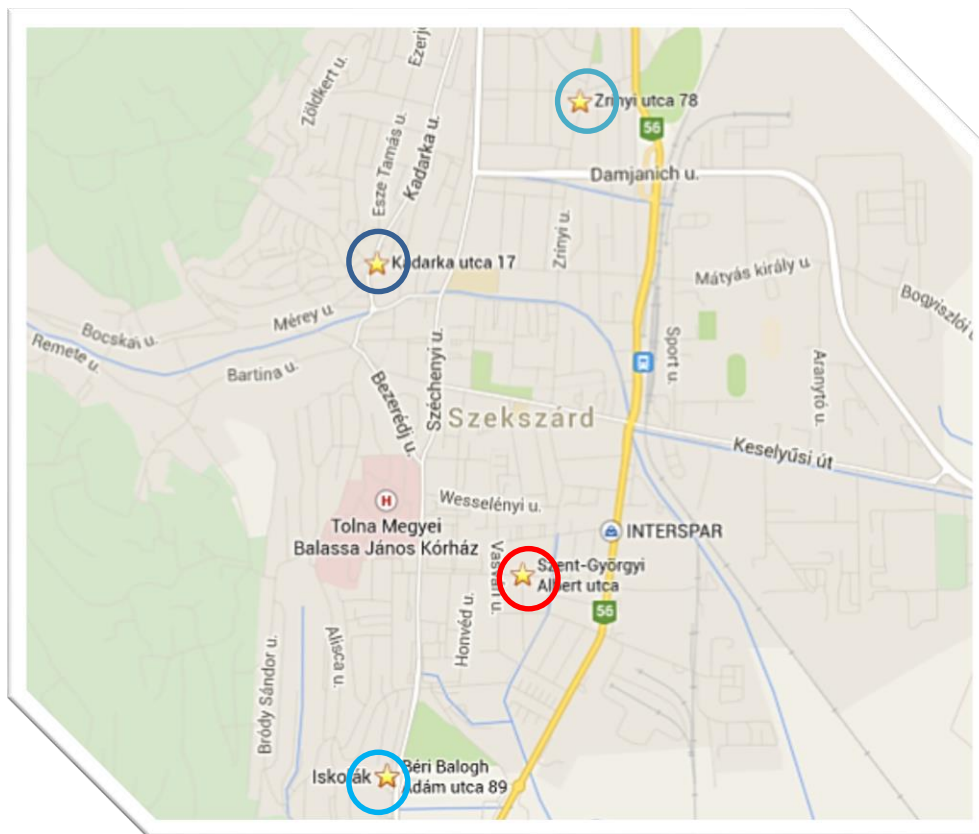

Háttér tanulmány és szakértői vélemény a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola – Valéria Dienes Grundschule Szekszárd fenntartói jogának átadásáról

Készítette:

Szenyériné Szabolcska Julianna
köznevelési szakértő

Dombóvár, 2015. március

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	5
1.1. A háttér tanulmány során vizsgált kérdéskörök	5
1.2. Előzmények	6
2. A fenntartóváltást szabályozó jogi környezet	7
3. A fenntartóváltásból származó előnyök	8
4. A fenntartóváltásból származó hátrányok	9
4.1. Beiskolázási körzetek módosulása	9
4.2. Aránytalan teher kialakulása	11
4.3. Hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű diákok arányának növekedése a KLIK iskoláiban	12
4.4. Újabb elit iskola kialakulásának lehetősége	15
4.5. Az állami fenntartású iskolák német nemzetiségi tagozatos oktatásának jövője	16
4.6. Szegregálódás veszélye	16
4.7. A fenntartóváltás hatása más, nem KLIK fenntartásban működő városi intézményre ..	16
4.8. Pedagógus álláshelyek csökkenésének lehetősége	17
4.9. Fenntartási és működtetési feladatok	17
5. Összegzés	18

Háttér tanulmány

A megbízás tárgya:

- Háttér tanulmány és szakértői vélemény a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola – Valéria Dienes Grundschule Szekszárd tervezett fenntartói jogának átadásáról.*

A fenntartó váltással érintett intézmény:

- Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola – Valéria Dienes Grundschule Szekszárd*
7100 Szekszárd, Szent-Györgyi Albert utca 6.

A jövőbeni fenntartásra jelentkező szervezet:

- Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat*
7100 Szekszárd, Rákóczi u. 69-71.

A megbízás célja:

- Annak megállapítása, hogy az iskola fenntartói jogának átadása milyen előnyökkel és hátrányokkal járhat az iskolát működtető Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatára nézve.*
- A tervezett átszervezés során milyen jogszabályi előírásokat kell figyelembe venni és betartani.*
- A fenntartó váltás milyen további megoldásra váró feladatokat ró az önkormányzatra és az állami fenntartásban maradó többi intézményre.*
- A fenntartó váltás miatt az iskolából felmenő rendszerben / azonnal kikerülő általános tanterv szerint haladó, jelenleg a beiskolázási körzethez tartozó tanulónak, szülőnek milyen terhet jelent ez a változás, és ez tekinthető-e rájuk nézve aránytalan tehernek.*

Megbízó:

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata
7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
(képviseletében Ács Rezső polgármester)

A háttér tanulmányt készítette:

Szenyériné Szabolcska Julianna, köznevelési szakértő
Szakértői igazolvány száma: SZ023257
Cím: 7200 Dombóvár Vak Bottyán u. 17.
Tel.: +36 - 20-939-96-65
Szerződésszám:

A háttér tanulmányt készítésének időpontja: 2015. március

A vélemény kialakítását meghatározó jogszabályokra való hivatkozás:

- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól (továbbiakban Njtv.)
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.)
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről (továbbiakban Mt.)
- 2014. évi törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

1. Bevezető

Jelen szakértői vélemény és háttér tanulmány Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata felkérésére készült annak érdekében, hogy az önkormányzat megalapozott véleményt formálhasson a működtetésében álló egyik általános iskola - a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola – Valéria Dienes Grundschule Szekszárd (továbbiakban *Dienes Valéria Általános Iskola*) fenntartói jogának átadása kapcsán.

Fontos megjegyezni, hogy bár 2013. január 1-jétől Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata nem fenntartóként vesz részt a köznevelés folyamatában, de továbbra is vállalta a működtetési feladatokat. Itt nem következett be a fenntartói és működtetési feladatok komplex átadása a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ számára.

A 2013-as fenntartóváltást követően is szoros együttműködésben dolgozik az önkormányzat és a KLIK Szekszárdi Tankerülete a Szekszárd területén működő, az állami fenntartásba vett köznevelési intézmények minél hatékonyabb és eredményesebb fenntartása és működtetése érdekében.

Figyelmet érdemel továbbá az is, hogy még 2013 előtt, az önkormányzati fenntartás időszakában Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata úgy alakította ki a területén működő általános iskolák kötelező beiskolázási körzeteit, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint sajátos nevelési igényű tanulók közel egyenletesen oszlottak el a város négy nagy általános iskolája között. Nem alakult ki sem elit iskola, sem hátrányos helyzetű diákokat halmozó, esetleg a szegregáció felé hajló intézmény.

Mindez elégedettséget és nyugodt hangulatot teremtett a köznevelési folyamatban részt vevő valamennyi szereplő körében.

A jelenlegi átszervezés / fenntartóváltás hordozhat magában veszélyt, ill. elindíthat olyan negatív folyamatokat is, amelyek mind az önkormányzatra, mind a köznevelés több szereplőjére hátrányos lehet.

Jelen háttér tanulmány arra törekszik, hogy minél sokrétűbben és alaposabban tárja fel a fent vázolt kérdéseket és hozzájáruljon ahhoz, hogy a működtető önkormányzat megalapozott döntést hozhasson.

1.1. A háttér tanulmány során vizsgált kérdéskörök

- ✓ A hatályos **jogszabályok lehetővé teszik-e** a fenntartói jog átadását a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat számára?
- ✓ Milyen **előnyökkel** jár a működtető önkormányzatra nézve a fenntartóváltás?
- ✓ Származhat-e rövidebb, vagy hosszabb távon **hátrány** az önkormányzatra nézve a fenntartóváltásból?
- ✓ **Hogyan érintheti** a tervezett változás az önkormányzat területén működő **többi általános iskolát**?
- ✓ **Hogyan érintheti** a tervezett változás a többi általános **iskolát fenntartó Klebelsberg Intézményfenntartó Központot**?

1.2. Előzmények

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat a 2014. december 9-i ülésén döntött a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola fenntartásának átvételéről és ennek tárgyában a 61/2014. (XII. 9.) számú határozatot hozta. A határozat az alábbiakat tartalmazza:

- a) A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat bejelenteti szándékát a Dienes Valéria Általános Iskola / Grundschule **működtetési átvételére** a 2015/2016-os tanévtől kezdődően.
- b) A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat az átmeneti, **vegyes tanrend szerinti oktatás időszakában** garanciát vállal arra, hogy az általános tantervű osztályokban tanulók változatlan feltételekkel fejezhetik be a tanulmányaikat az iskolában.

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat a 2015. január 27-i ülésén pontosította a korábban hozott határozatát az alábbiak szerint:

- a) A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat bejelenti szándékát a Dienes Valéria Általános Iskola / Grundschule **fenntartásba történő átvételére** a 2015/2016-os tanévtől kezdődően.

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat a Dienes Valéria Általános Iskola fenntartói jogának átvétele tárgyában készített 2014. december 9-i *előterjesztése* ismerteti az átvétel jogszabályi feltételeit:

„Az átvételről szóló jogi szabályozás kimondja, hogy az érintett települési nemzetiségi önkormányzat kérésére az intézmény állami fenntartója átadhatja a települési nemzetiségi önkormányzat számára annak a köznevelési intézménynek a fenntartói jogát, amelyik alapító okirata alapján nemzetiségi feladatot lát el, **és minden tanuló részt vesz a nemzetiségi nevelésben-oktatásban.**”

A német nemzetiségi önkormányzat *előterjesztése maga is rögzíti*, hogy a fenti jogi szabályozás *„problémát jelenthet*”, hisz „a Dienes Valéria Általános Iskola a többi szekszárdi, korábban önkormányzati fenntartású általános iskolához hasonlóan körzeti beiskolázást biztosító, vegyes tanrendű iskola. *A korábbi önkormányzati működtetés során ez a város határozott elképzelése volt.*”

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat *a fenti probléma feloldására az alábbi javaslatot tette* az előterjesztésében:

a) alternatíva:

A fenntartóváltás jogszerű lebonyolítása érdekében a KLIK átszervezést hajt végre a város állami fenntartású általános iskolái körében, és a Dienes Valéria Általános Iskolában tanuló általános tantervű diákokat áthelyezi a város másik 3 állami fenntartású általános iskolájába.

Ezt a megoldási lehetőséget maga a német nemzetiségi önkormányzat is aggályosnak tartja, hisz mindez a diákokra nézve jelentős érdeksérelemmel járna.

b) alternatíva:

Az általános tantervű osztályok felmenő rendszerű kifuttatása és helyettük csak nemzetiségi nyelvoktató, ill. kétnyelvű osztályok indítása. Ez a jelenlegi intézményi struktúrát figyelembe véve 8 év alatt valósítható meg.

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat határozatában ezt az alternatívát fogadta el, s így nyújtotta be igényét a fenntartói feladatok átvételére.

2. A fenntartóváltást szabályozó jogi környezet

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 24. § (1) bekezdése értelmében a **nemzetiségi önkormányzat** - a köznevelési törvényben és az államháztartás működési rendjéről szóló jogszabályokban meghatározottak szerint - **köznevelési intézményt** létesíthet és **tarthat fenn**, illetve az e törvényben meghatározott rendben **átveheti** a más szerv által létesített **köznevelési intézmény fenntartói jogát**.

A nemzetiségek jogairól szóló törvény 25. § (2) bekezdése kimondja, hogy a **települési nemzetiségi önkormányzat megkeresésére** - az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértése esetén - **az intézmény állami fenntartója átadhatja** a települési nemzetiségi önkormányzatnak annak a köznevelési intézménynek a **fenntartói jogát**, amelyik alapító okirata alapján **nemzetiségi feladatot lát el, és minden tanuló részt vesz a nemzetiségi nevelésben-oktatásban**, illetve ellátásban részesül.

A Dienes Valéria Általános Iskolában jelenleg évfolyamonként 3 osztály működik: egy német nemzetiségi kétnyelvű osztály, egy német nemzetiségi nyelvoktató osztály és *egy általános tanterv szerint haladó osztály*. Így jelenleg az iskola tanulólétszámának csak **75%-a vesz részt nemzetiségi nevelésben – oktatásban**, a diákok 25 %-a általános tanterv szerint tanul.

Mindez együttesen az jelenti, hogy a hatályos jogszabályok alapján, az intézmény jelenlegi struktúrájában **nem hajtható végre törvényesen a fenntartóváltás**.

A jogszerű fenntartóváltás csak úgy oldható meg, ha a KLIK a tervezett fenntartóváltást megelőzően intézményátszervezést hajt végre, amely során **a 25 %-nyi általános tanterv szerint haladó diákot a város másik KLIK fenntartásában működő iskolájába – egybe, vagy többbe - veszik át (nemzetiségi önkormányzat a) alternatívájának megfelelően)**.

Ez a megoldás azonban nélkülözi a humánumot, nem egyeztethető össze a szakmai elvárásokkal, sőt véleményem szerint **súlyos és aránytalan terhet jelent** az iskolából áthelyezett **diákokra és azok szüleire nézve**, de a 131 diák „azonnali” befogadására **kötelezett általános iskolára / iskolákra egyaránt**.

A fentiekén túl ez a megoldási mód számos egyéb, a *kötelező felvételi körzetet* érintő jogszabályi kérdést is felvet (l. A fenntartóváltásból származó hátrányok fejezetnél).

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzatnak a jövőben jogában állna engedélyezni, hogy az általa fenntartott iskolába **ne csak a nemzetiséghez tartozó gyermekek iratkozhassanak be**, de az önkormányzat kinyilvánította, hogy hosszú távon 100 %-ban nemzetiségi

nevelésben – oktatásban részt vevő tanulókkal kívánja feltölteni a fenntartásra átvett intézményt.

E kérdéskörben az alábbi jogszabályi előírásokat kell figyelembe venni:

*A nemzetiségek jogairól szóló törvény 2. § értelmező rendelkezéseinek 4. a) pontja kimondja, hogy a **nemzetiségi köznevelési intézmény** az a köznevelési intézmény, amelynek alapító okirata a nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglaltak szerint tartalmazza a nemzetiségi feladatok ellátását, feltéve, hogy e feladatokat a köznevelési intézmény ténylegesen ellátja, továbbá iskola esetén **a tanulók legalább huszonöt százaléka részt vesz a nemzetiségi iskolai nevelésben-oktatásban.***

*A nemzetiségek jogairól szóló törvény 28. § alapján a nemzetiségi nevelési, oktatási intézményt **az érintett nemzetiséghez nem tartozók csak akkor vehetik igénybe, ha az intézmény** - az adott nemzetiség igényeinek kielégítése után - **betöltetlen férőhellyel rendelkezik.** A felvétel (beiratkozás) előzetesen nyilvánosságra hozott szabályok alapján történhet.*

Az nagy bizonyossággal vélelmezhető, hogy az intézmény maximálisan be fogja tudni tölteni a rendelkezésre álló férőhelyeket a nemzetiséghez tartozó tanulókkal, így nem lesz szabad férőhelye a nemzetiségen kívüli, általános tantervet választó diákok számára.

Fel kell hívni a figyelmet még arra is, hogy a nemzetiségi önkormányzatok részére *a nemzetiségek jogairól szóló törvény 25. § (3) bekezdése* az alábbi jogot is biztosítja:

Amennyiben **a települési nemzetiségi önkormányzat** a feladat ellátására törvény alapján köteles fenntartótól átvett köznevelési intézmény **fenntartói jogáról le kíván mondani**, a fenntartói jogot az érintett országos önkormányzat átveheti, ha nem kívánja átvenni, **a korábbi fenntartó vagy jogutódja köteles a fenntartói jog visszavételére.**

Mindezek alapján, amennyiben a jövőben a gyakorlati tapasztalatok nem igazolják a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat fenntartóváltásba vetett reményeit és elvárásait, úgy a nemzetiségi önkormányzatnak jogában áll a jogszabályi keretek között visszaadni az iskolát a KLIK fenntartásába.

3. A fenntartóváltásból származó előnyök

Amennyiben a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat a 2015/2016. tanévtől fenntartásba és működtetésbe átveszi a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskolát, előnyöket elsősorban az iskolában maradó diákok és azok szülei, az ott tanító pedagógusok, valamint a nemzetiségi önkormányzat szemszögéből lehet megfogalmazni:

- A Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskolában csak nemzetiségi oktatásban részt vevő diákok maradnak - „**válogatott**” **tanulók** – akik körében kisebb a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya. Ezek a tanulók többségében jobb szociokulturális közegből, rendezett családi környezetből érkeznek. A tanulással szemben elhivatottabbak és motiváltabbak.

- A motiváltabb, homogénebb diákközeg vonzóbb az állást kereső, vagy más iskolában már kiégő pedagógusok számára, így hosszabb távon képes lehet ez az iskola **a legjobb pedagógusokat** összegyűjteni.
- A legjobb gyerekeket és pedagógusokat tagjai sorába gyűjtő iskolának lehetősége nyílik **kiemelkedni az állami fenntartású iskolák közül**, a szülők és diákok számára minden tekintetben csábítóbb környezetet, iskolai nevelést és oktatást kínálni.
- A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat szempontjából egy fontos előre lépés lenne, ha nem csak óvoda, hanem általános iskola fenntartását is tartósan fel tudná vállalni.
- Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata számára előnyt jelenthet az, hogy megszabadul az önkormányzat a Dienes Valéria Általános Iskola működtetési feladatától és annak költségeitől.

Az iskolát jelenleg fenntartó Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, valamint a működtetési feladatokat jelenleg ellátó Szekszárdi Megyei Jogú Város Önkormányzata szempontjából a rövidtávon érzékelhető fiskális előnyön túl inkább veszélyeket, hátrányokat és számos bizonytalansági tényezőt rejt a fenntartóváltás.

4. A fenntartóváltásból származó hátrányok

4.1. Beiskolázási körzetek módosulása

Amennyiben a Dienes Valéria Általános Iskola fenntartása átkerül a 2015/2016. tanévtől a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzathoz, ebben az esetben – azonnal, vagy a nemzetiségi önkormányzat véleménye alapján felmenő rendszerben – gondoskodni kell a Dienes Valéria Általános Iskola jelenlegi beiskolázási körzetében élő gyermekek lakóhelyének másik állami fenntartású iskola **beiskolázási körzetéhez** csatolásáról.

A **beiskolázási körzeteket** kijelölő és a jelenleg érvényben lévő körzethatárokat újrarajzoló megyei kormányhivatalnak, valamint a KLIK-nek, mint fenntartónak mérlegelnie kell, hogy melyik megoldást válassza az alábbi két lehetőség közül:

- a) A Dienes Valéria Általános Iskolából kiszoruló általános tanterv szerint tanuló diákokat az intézményhez legközelebb fekvő iskola beiskolázási körzetéhez, a Szekszárdi **Baka István Általános Iskolához** csatolja.
- b) A Dienes Valéria Általános Iskolából kiszoruló általános tanterv szerint tanuló diákokat lakóhelyük alapján megosztja a város másik három KLIK-es fenntartásban működő általános iskola és azok beiskolázási körzete között.

A tervezett fenntartóváltást követően a városban az alábbi három általános iskola marad KLIK-es fenntartásban:

- 1) Szekszárdi **Baka István Általános Iskola** - 7100 Szekszárd, Béri Balogh Ádám utca 89.
- 2) Szekszárdi **Babits Mihály Általános Iskola** - 7100 Szekszárd, Kadarka utca 17.
- 3) Szekszárdi **Garay János Általános Iskola**, Alapfokú Művészeti **Iskola** és Pedagógiai Intézet - 7100 Szekszárd, Zrínyi utca 78.

A kötelező beiskolázási körzetek újrajrészolásakor kiemelt figyelmet kell fordítani a *nevelési – oktatási intézmények működéséről és névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 30.) EMMI rendelet alábbi előírásaira:*

- A 20/2012. (VIII. 30.) EMMI rendelet 24. § (1) bekezdése kimondja, hogy a beiskolázási körzetek kialakításakor figyelembe kell venni az alábbi szabályt: ha a településen több általános iskola vagy tagintézmény, feladatellátási hely működik, **a hátrányos helyzetű tanulóknak az egyes felvételi körzetekben kiszámított aránya legfeljebb tizenöt százalékponttal lehet magasabb**, mint az általános iskolába járó hátrányos helyzetű gyermekeknek a település egészére kiszámított aránya.

A hátrányos helyzetű gyermekeknek a településen belüli arányát oly módon kell meghatározni, hogy az adott településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes általános iskolába járó hátrányos helyzetű gyermekek létszámát el kell osztani a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes általános iskolába járó gyermek létszámával.

A hátrányos helyzetű tanulók felvételi körzeten belüli arányának meghatározásához az egyes felvételi körzetekben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes hátrányos helyzetű tanuló a létszámát el kell osztani a felvételi körzetben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes tanuló létszámával (a továbbiakban: **hátrányos helyzetű tanulók körzeti aránya**).

- A fenti rendelet 24. § (3) bekezdése szerint **nem jelölhető ki kötelező felvételt biztosító iskolának az az általános iskola, amely körzetének kialakításánál a hátrányos helyzetű gyermekek körzeti aránya túllépésére vonatkozó rendelkezés nem tartható meg**, feltéve hogy a hátrányos helyzetű tanulók körzeti aránya elérné az ötven százalékot, és egyébként a település többi iskolája elégséges férőhellyel rendelkezik a település összes tanköteles tanulójának felvételéhez. Az elégséges férőhelyek meglétét az iskola alapító okiratában, szakmai alapidokumentumában meghatározott maximális tanulói létszám alapján kell megállapítani.

Amennyiben a Dienes Valéria Általános Iskola körzetéhez tartozó valamennyi általános tantervű diák a **Baka István Általános Iskola körzetéhez kerül**, úgy vizsgálni szükséges, hogy van-e még annyi **szabad férőhely** az intézményben - az iskola alapidokumentuma és a jelenlegi kihasználtsági mutatók összevetése alapján -, ami alkalmas 100 fő feletti tanulólétszám befogadására.

1. táblázat A jelenleg KLIK fenntartásában és Szekszárd Megyei Jogú Város működtetésében lévő általános iskolák statisztikai adatai

KLIK fenntartásában működő iskola	maximális férőhely (fő)	2014. X. 1-i tanulólétszám (fő)	szabad kapacitás (fő)	BT MN-es tanulók száma és aránya fő; (%)	SNI-s tanulók száma és aránya fő; (%)	hh-s tanulók száma és a aránya fő; (%)	ebből hhh-s tanulók száma és aránya fő; (%)	német nemzetiségi oktatásban részt vevő diák száma és aránya fő; (%)
1) Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola	670	518	152	34 7,7 %	11 2,1 %	25 4,8 %	24 4,6 %	387 74,7 %
2) Szekszárdi Baka István Általános Iskola	720	514	206	28 5,4 %	40 7,8 %	10 1,9 %	9 1,7 %	188 36,6 %
3) Szekszárdi Babits Mihály Általános Iskola	672	422	250	18 4,3 %	10 2,4 %	30 7,1 %	5 1,2 %	204 48,3 %
4) Szekszárdi Garay János Általános Iskola, AMI és Pedagógiai Intézet	500	308	192	36 11,7 %	13 4,2 %	25 8,1 %	24 7,8 %	120 40 %

Vizsgálni szükséges azt is, hogy a **tanulólétszám növekedés** a Baka István Általános Iskolában **milyen plusz tárgyi** (taneszközök) és **személyi feltételeket** (pedagógusok) **igényel**. Az iskolába átvett tanulók pontos létszám és életkori adatai ismeretében át kell azt is gondolni, hogy egy-egy évfolyamon **szükséges-e új osztályt nyitni**, vagy az adott évfolyam meglévő osztályait töltik fel, vállalva a jogszabály által engedélyezhető esetleges létszámtúllépést is.

Amennyiben ez a verzió valósul meg, reális veszélyként számolhat Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata azzal **az elégedetlenséggel**, ami vélhetően a Baka István Általános Iskola **szülői és / vagy pedagógus közössége felől érkezik**, hisz egyedül csak nekik kell felvállalni az említett fenntartóváltásból származó problémát: a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű diákok arányának szélsőséges megnövekedését, az esetleges szegregálódást.

4.2. Aránytalan teher kialakulása

Ha körzethatárok módosításkor a kormányhivatal, ill. a fenntartó KLIK mellett foglalt állást, hogy a Dienes Valéria Általános Iskolából kiszoruló 100 fő feletti tanulólétszámot és az iskola egykori beiskolázási körzetét nem egyedül a Baka István Általános Iskolához csatolják, hanem **megosztják a három állami fenntartású iskola között**,

akkor is vizsgálni szükséges, hogy milyen személyi- és tárgyi feltételek bővítésével tudják az iskolák egymás között megosztva átvenni ezt a tanulólétszámot.

Ez esetben a diákok lakóhelye és a kötelező felvételt biztosító általános iskolák közötti távolság a diákok esetében **tömegközlekedési eszköz** (helyi járatos autóbusz) **igénybe vételét** feltételezi. Ez pedig **megnövekedett anyagi terhet** hárít a szülőkre.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 2. pontja értelmében **aránytalan teher**, ha a nevelés-oktatás körülményei az átlagos körülményekhez képest - a tanuló életkorát és sajátos nevelési igényeit figyelembe véve - lényegesen nehezebbek, vagy jelentős költségnövekedést okoznak a tanulónak vagy a szülőnek.

Amennyiben az utazási költség aránytalan terhet jelent a szülőknek – *véleményem szerint pedig a szülők egy részének azt jelent* -, akkor annak költsége nem hárítható át rájuk, azaz ennek plusz költségével is számolnia kell a három iskolát fenntartó KLIK-nek.

4.3. Hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű diákok arányának növekedése a KLIK iskoláiban

A Dienes Valéria Általános Iskolából **kikerülő** általános tanterv szerint haladó **diákok körében magas a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya** (továbbiakban *hh, ill. hhh*). Amennyiben ezek a diákok átkerülnek a másik három KLIK-es iskolába, ott emelik a jelenlegi *hh, ill. hhh* iskolai arányt. Mindez pedig összességében kedvezőtlen hatással lehet a KLIK fenntartásában és az önkormányzat működtetésében maradó általános iskolákra. Ennek **morális és erkölcsi terhe** nagyrészt vélhetően *az önkormányzatra hullik vissza*.

Ezt a veszélyt egzaktan alátámasztja az alábbi két táblázat adatsora.

2. táblázat A Dienes Valéria Általános Iskolában tanuló hátrányos helyzetű diákok létszám szerinti megoszlása a tagozatok között, valamint a tagozaton belüli aránya

„Csak” hátrányos helyzetű tanulók	A tagozat megnevezése	A tagozat tanulólétszáma az intézményben (fő)	A hh-s tanulók száma tagozatonként (fő)	A hh-s tanulók megoszlása a tagozatok között (%)	A hh-s tanulók tagozaton belüli aránya (%)
(1 fő az 518 tanuló közül)	• általános	131	1	100	0,8
	• német nemzeti-ségi	169	0	0	0
	• német kétnyelvű	218	0	0	0

A Dienes Valéria Általános Iskolában összesen **25 hátrányos helyzetű diák** tanul, akik közül **24 főt halmozottan hátrányos helyzetűnek is** minősítettek.

Az 1 fő hátrányos helyzetű diák az általános tanterv szerint haladó osztályba jár, a másik két tagozaton nem található hh-s tanuló.

3. táblázat A Dienes Valéria Általános Iskolában tanuló halmozottan hátrányos helyzetű diákok létszám szerinti megoszlása a tagozatok között, valamint a tagozaton belüli aránya

Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók	A tagozat megnevezése	A tagozat tanulólétszáma az intézményben (fő)	A hhh-s tanulók száma tagozatonként (fő)	A hhh-s tanulók megoszlása a tagozatok között (%)	A hhh-s tanulók tagozaton belüli aránya (%)
(24 fő az 518 tanuló közül)	• általános	131	22	92	16,8
	• német nemzeti-ségi	169	2	8	1,2
	• német kétnyelvű	218	0	0	0

A Dienes Valéria Általános Iskolában összesen **24** olyan diák tanul, aki nem csupán hátrányos, de **halmozottan hátrányos helyzetűnek** is minősíthető. A 24 hhh-s tanuló 92 %-a az általános tantervű osztályban, míg 8 %-uk a német nemzetiségi tagozaton tanul. A német kétnyelvű tagozat 218 tanulója közül senki nem halmozottan hátrányos helyzetű.

Az iskolák jelenlegi adatai a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókról **nem minden esetben mutatnak azonban reális képet**, ezek az adatok sokszor mér **rosszabbak** is lehetnek **a valóságban**, s akár 10 % feletti értékkel is eltérhetnek lefelé, mint 2 évvel korábban. Ez persze sajnos nem a diákok szociális helyzetének egyik percéről a másikra történő lényeges javulásából ered, hanem jelentős jogszabályváltozásból.

2013. szeptember 1-jéig a ma már hatályon kívül helyezett, a *közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény Értelmező rendelkezéseinek 14. pontja* definiálta ezt a két fogalmat az alábbiak szerint:

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát** a jegyző megállapította.

E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, az a tanuló, **akinek** a törvényes felügyeletét ellátó **szülője** - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában **legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen**. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

2013. szeptember 1-jétől a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzet meghatározása módosult, és a *gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 67/A. §-a* ad iránymutatást számunkra az alábbi formában.

(1) **Hátrányos helyzetű** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül **egy fennáll**:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám **alacsony iskolai végzettsége**, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb **alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik**,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám **alacsony foglalkoztatottsága**, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább **12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy**,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában **szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban**, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) **Halmazottan hátrányos helyzetű**

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül **legalább kettő fennáll**,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Az elmúlt másfél évben a jogszabályi környezet változása miatt a korábban hátrányos-, ill. halmazottan hátrányos helyzetű diákok egy része már nem minősíthető annak, míg más részük esetében nem változna a hátrányos helyzetre vonatkozó besorolás, de a szülők nem szerezték be az ehhez szükséges dokumentumokat, így az iskolák nem tudják jogszerűen őket hátrányos helyzetű kategóriába sorolni, még akkor sem, ha a személyes tapasztalatuk alapján az adott családoknál minden feltétel fennáll.

A hátrányos helyzeten túl azt is érdemes megvizsgálni, hogyan alakul a Dienes Valéria Általános Iskola 3 tagozata között a **beilleszkedési-, tanulási és magatartási nehézségekkel (BTMN) küzdő tanulók**, valamint a **sajátos nevelési igényű tanulók (SNI)** tagozaton belüli megoszlása, ill. az adott tagozaton belüli arányuk a tagozat tanulólétszámának függvényében.

4. táblázat A Dienes Valéria Általános Iskolában tanuló BTMN-es és SNI-s diákok létszám szerinti megoszlása a tagozatok között, valamint a tagozaton belüli aránya

BTMN-es tanulók	A tagozat megnevezése	A tagozat tanulólétszáma az intézményben (fő)	A BTMN-es tanulók száma tagozatonként (fő)	A BTMN-es tanulók megoszlása a tagozatok között (%)	A BTMN-es tanulók tagozaton belüli aránya (%)
(34 fő az 518 tanuló közül)	• általános	131	18	53	13,7
	• német nemzetiségi	169	7	20	4,2
	• német kétnyelvű	218	9	27	4,1

SNI-s tanulók	A tagozat megnevezése	A tagozat tanulólétszáma az intézményben (fő)	Az SNI-s tanulók száma tagozatonként (fő)	Az SNI-s tanulók megoszlása a tagozatok között (%)	Az SNI-s tanulók tagozaton belüli aránya (%)
(11 fő az 518 tanuló közül)	• általános	131	6	54,5	4,6
	• német nemzetiségi	169	4	36,4	2,4
	• német kétnyelvű	218	1	9,1	0,5

A 4. táblázat adatai szintén azt támasztják alá, hogy az általános tantervű osztályban található a legmagasabb arányban különös bánásmódot igénylő tanuló.

Az **általános tanterv szerint** haladó diákok körében **háromszor több** a *BTMN-es tanulók*, és **kétszer nagyobb** az *SNI-s tanulók aránya*, mint a német nemzetiségi tanterv szerint tanuló osztályokban.

4.4. Újabb elit iskola kialakulásának lehetősége

A jelenlegi tervezett fenntartóváltással a városban már három olyan nagy „**elit iskola**” működhet, amelyeknek saját kötelező beiskolázási körzet hiányában az egész város területéről nyílik **lehetőségük** a jelentkező **tanulók között válogatni**:

- **Pécsi Tudományegyetem** Illyés Gyula **Gyakorlóiskola**, Alapfokú Művészeti Iskola és Gyakorlóóvoda - 7100 Szekszárd, Mátyás k. utca 1.

- **Szent József Katolikus Általános Iskola** Katholische Grundschule és Szent Rita Katolikus Óvoda - 7100 Szekszárd, Garay tér 9.
- Szekszárdi **Dienes Valéria Általános Iskola** – Valéria Dienes Grundschule Szekszárd - 7100 Szekszárd, Szent-Györgyi Albert utca 6.

E három iskola - az intézményi alapdokumentumukban és az egyéb szakmai dokumentumukban rögzített szakmai elvek mentén - számukra előnyös módon tudják irányítani a beiskolázásukat, és túljelentkezés esetén a jogszabályi keretek betartásával válogathatnak a jelentkezők között. Mindez negatív hatással lehet a másik három KLIK fenntartásban működő iskolára: a város területéről a legjobb képességű gyerekeket magukhoz vonzhatják.

4.5. Az állami fenntartású iskolák német nemzetiségi tagozatos oktatásának jövője

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat terveinek megfelelően a Dienes Valéria Általános Iskola **egy tisztán német nemzetiségi tanrend szerint nevelő - oktató iskolává válik** felmenő rendszerben. Az általános tanrend szerint haladó osztály megszüntetésével szabad kapacitás jelentkezik az iskolában, amely „elszívhatja” a város másik három KLIK-es általános iskolájának beiskolázási körzetéből **a német nemzetiségi tagozatot választó diákokat.**

Mindezek együttes eredményeként pedig előfordulhat, hogy **a KLIK fenntartásban működő iskolák** elegendő jelentkező hiányában **nem tudják indítani** a nemzetiségi oktatást kínáló osztályokat.

4.6. Szegregálódás veszélye

A KLIK által fenntartott iskolákban az esetlegesen szűkülő tagozati kínálat, az intézményi arculat módosulása elvezethet ahhoz, hogy ezekben az intézményekben nőni fog az általános tanterv szerint tanuló diákok aránya, kiknek körében jóval magasabb a hátrányos helyzetűek száma. Szélsőséges esetben ez akár **a szegregáció irányába** is hathat.

4.7. A fenntartóváltás hatása más, nem KLIK fenntartásában működő városi intézményre

A város önkormányzatának, mint az egész város életéért felelős szervezetnek szem előtt kell tartani azt is, hogy ez a német nemzetiségi önkormányzat fenntartásába átkerülő intézmény **milyen hatással lesz** a város másik két nagy, nem állami fenntartásban működő általános iskolájára.

- **Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Gyakorlóiskola**, Alapfokú Művészeti Iskola és Gyakorlóóvoda - 7100 Szekszárd, Mátyás k. utca 1.

- **Szent József Katolikus Általános Iskola** Katholische Grundschule és Szent Rita Katolikus Óvoda - 7100 Szekszárd, Garay tér 9.

4.8. Pedagógus álláshelyek csökkenésének lehetősége

Amennyiben a tisztán nemzetiségi oktatást biztosító Dienes Valéria Általános Iskola „elszívó” hatása miatt egyes állami fenntartású iskolában megszűnik a német nemzetiségi nevelés - oktatás, ez a folyamat hatással lehet az adott iskola pedagógus álláshelyeire, és ott számolni lehet **álláshely-leépítésekkel**.

4.9. Fenntartási és működtetési feladatok

*A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében a helyi **nemzetiségi önkormányzatok** esetében a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás **finanszírozása** a nevelési-oktatási feladatot ellátó **egyházi jogi személyekre vonatkozó szabályokkal azonosan történik**.*

*A nemzetiségek jogairól szóló törvény 26. § (2) bekezdése kimondja, hogy az (1) bekezdés szerinti **finanszírozás** során a központi költségvetés a nemzetiségi önkormányzatok köznevelési feladatainak ellátásához **költségvetési hozzájárulást biztosít, továbbá kiegészítő támogatásokat** nyújt.*

Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény 42. § (1) bekezdése értelmében a nemzetiségi önkormányzatot a köznevelési feladatok ellátásáért az alábbi támogatások illetik meg:

- átlagbéalapú támogatás
- működési támogatás

*Az **átlagbéalapú támogatás** meghatározásakor a költségvetési törvény 8. számú mellékletének I/5. pontja alapján a **finanszírozott pedagógus létszám meghatározásakor** a nemzetiségi nevelésben részt vevő tanulók tekintetében **8 fő tanulóként 1 fő pedagógust** kell figyelembe venni.*

A Dienes Valéria Általános Iskolában jelenleg 387 tanuló vesz részt a nemzetiségi nevelésben – oktatásban, ami a fenti számítás alapján jelenleg 48,4 pedagógust jelentene. Most a KLIK 52 pedagógus álláshelyet finanszíroz.

***Működési támogatásként** a költségvetési törvény 8. számú mellékletének II/1. pontja **160.000 forint/tanuló/év** állapít meg a nemzetiségi önkormányzat részére.*

Ha Dienes Valéria Általános Iskola jelenlegi 518 fős tanulólétszámával számolnánk, akkor ez a működési támogatás 2015-ben **82.880.000 forintot jelentene**. Mint tudjuk azonban, jelenleg csak 387 tanuló vesz részt német nemzetiségi oktatásban.

A költségvetési törvény 8. számú mellékletének V. Kiegészítő szabályok fejezete 10. pontja alapján a tanuló akkor vehető figyelembe a nemzetiségi nevelésben, oktatásban, ha teljesül több más mellett a c) pontban foglalt feltétel is.

10. c) A nemzetiségi nyelvek oktatására fordított heti kötelező tanórák évfolyamonkénti átcsoportosítása esetén is - a romani és beás nemzetiségi nyelvoktatás kivételével - csak azok után a tanulók után vehetők figyelembe, akik az adott tanévben **legalább heti három órában tanulják a nemzetiségi nyelvet.**

Az iskola jelenlegi statisztikai adata szerint az 518 főből 387 tanuló tanulja a németet, mint nemzetiségi nyelvet, így a rájuk lehívható működési támogatás 2015-ben **61.920.000 forint.**

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata az alábbi összegeket fordította kiadásként a Dienes Valéria Általános Iskola működtetésére:

- 2013. évi működési kiadás 109.304.000 Ft.
- 2014. évi működési kiadás 108.485.000 Ft.
- 2015. évi működési kiadás (terv) 108.485.000 Ft.

A fenti adatok mutatják, hogy a város működtetési ráfordítása, valamint a nemzetiségi önkormányzat által lehívható működési támogatás között több mint 25 / 46 millió forint eltérés jelentkezik a nemzetiségi önkormányzat rovására.

Amennyiben a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat átveszi a Dienes Valéria Általános Iskolát, úgy **a települési önkormányzatnak már nem lesz kötelezettsége működtetési hozzájárulást fizetni.** A nemzetiségi önkormányzatnak a fent bemutatott költségvetési hozzájárulásokról és támogatásokról, valamint a saját bevételeiből kell finanszírozni az iskola teljes fenntartását és működtetését.

Amennyiben a nemzetiségi önkormányzat nem tudja a jelenlegi színvonalon működtetni az átvett iskolát, úgy fennáll a lehetősége annak, hogy mind az iskolahasználók, mind a nemzetiségi önkormányzat **a települési önkormányzattól,** mint a településéért felelős „jó gazdától” **várnak további anyagi hozzájárulást és támogatást.**

Ha a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat fenntartásába veszi a Dienes Valéria Általános Iskolát, úgy *az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 10. §-ában* foglaltaknak megfelelően saját **gazdasági szervezettel** kell rendelkeznie. A gazdasági szervezet tagjainak bérköltsége tovább növeli a nemzetiségi önkormányzat iskolafenntartásból eredő fenntartási kiadásait.

5. Összegzés

A jelenleg **hatályos jogszabályok betartásával,** a jelenlegi intézményi struktúrát figyelembe véve a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat törvényes keretek között **nem tudja** a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola **fenntartói jogát átvenni.**

Amennyiben Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata a fenntartó Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Szekszárdi Tankerületével együtt mégis keresni kívánja a megoldást arra a nemzetiségi önkormányzat felől érkező igényre, hogy a Dienes Valéria Általános Iskola fenntartói és működtetői jogát átadják a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormány-

zatnak, akkor tételesen mérlegelnie kell a változából eredő pozitív és negatív következményeket is, amelyek hatással lesznek a városban működő köznevelési rendszer valamennyi szereplőjére.

Mérlegelni kell, hogy az átszervezésből eredő rövid távú kiadáscsökkentés pénzügyi megtakarítása hosszabb távra is kompenzálja-e a fenntartóváltásból eredő hátrányos következményeket, melyek az alábbiakban összegezhetők:

- Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013 előtt nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a fenntartásában működő **iskolák beiskolázási körzete kiegyensúlyozott legyen**, ne legyen túl nagy eltérés a **hátrányos helyzetű tanulók intézményi aránya** között. A jelenleg napirenden lévő fenntartóváltással ez az egyensúlyi állapot felborulni látszik.
- A fentiekben részletezett változás hosszú távon egy olya **polarizált helyzetet** teremthet a város köznevelési palettáján, ahol lesznek jól működő, ideális nevelési – oktatási környezetet teremtő **nem állami fenntartású iskolák**, és **tőlük leszakadó**, nagy hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű tanulólétszámmal **működő állami fenntartású intézmények**, amelyek versenyképessége az évről –évre ismétlődő beiskolázásban folyamatosan romlik.
- A KLIK fenntartásában, a városi önkormányzat működtetésében maradó egyes iskolák esetében ez a negatív változás akár **a szegregálódás folyamatát** is elindíthatja, melynek felelőssége nagymértékben az önkormányzatot fogja terhelni.
- Az átszervezés **aránytalan terhet eredményezhet** a Dienes Valéria Általános Iskolából kiszoruló tanulóakra és szüleikre nézve, amelyeket a szülőktől át kell vállalnia a KLIK-nek. Ez pedig egy olyan **újjonnan megjelenő kiadást** eredményez, ami eddig nem szerepelt a költségek között.
- A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat fenntartásába átkerülő Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola az általános tanterv szerint haladó tagozata megszüntetéséből eredő megnövekedő szabad kapacitása miatt **„elszívhatja”** a KLIK fenntartásában maradó iskolák beiskolázási körzetéből **a német nemzetiségi nevelést és oktatást választó diákok jelentős részét**. Ennek hatására veszélybe kerülhet a német nemzetiségi nevelés és oktatás jövője a KLIK fenntartásában maradó három általános iskolában.
- Amennyiben a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat a jövőben nem tudja az eredetileg tervezett módon működtetni a fenntartásába átvett iskolát és ezért úgy dönt, hogy vissza kívánja adni az állami fenntartónak, **az intézmény visszavételét a KLIK nem tagadhatja meg**. Ez pedig működtetési szempontból újra feladatot és kiadást eredményezhet az önkormányzat számára.
- Azzal kapcsolatban nem rendelkezünk információval, hogy a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat milyen mélységű költségvetés számításokat végzett arra vonatkozóan, hogy az állami költségvetésből lehívható támogatások milyen mértékben fedezik az Dienes Valéria Általános Iskola fenntartásából és működtetéséből származó kiadásokat. Nem tudjuk, hogy milyen mértékben számoltak a jelenleg városi önkormányzat által biztosított karbantartási feladatok ellátásával, a technikai dolgozók létszámával, és a gazdasági szervezet felállításával.

Ha ezeket a feladatokat az új fenntartó és működtető lényegesen rosszabb színvonalon végzi, mint a korábbi működtető, úgy az iskola dolgozói, valamint a tanulók szülei **az önkormányzattól várhatják a működési költségek fedezetének kiegészítését.**

Amennyiben a tervezett fenntartóváltás nem azt az eredményt hozza, amit az átszervezésben érdekeltek most elvárnak tőle, akkor ennek *morális, erkölcsi és anyagi terhe* jelentős mértékben továbbra is az önkormányzatot terheli, csak már nem, mint működtetőt, hanem mint Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatát, amely a település és az ott élők egészségéért kell, hogy felelősséget vállaljon.

Dombóvár, 2015. március 14.

Szenyériné Szabolcska Julianna
köznevelési szakértő